

Den lyckliga horan - utnyttjad, våldtagen och mördad

Alexandra Jannesson

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSK62
Termin: HTterminen 2021
Handledare: Olof Beckman
Omfång: 10285

Abstract

The sex purchase law, which made sex purchases a criminal offence, took effect in 1999 in Sweden to stop men's violence against women. A year later, the brothel prohibition in the Netherlands was lifted, and prostitution was considered a legal form of business – both in regard of selling and buying sex. Despite the different regulations in these two different cultures, prostitutes are subject to violence, stigma and exclusion to this day. The safety net for prostitutes is insufficient and creates insecurity. Sweden and the Netherlands are being compared because despite the different regulations and views on prostitution, both of the countries aim for equality. “The happy whore” is a myth circulating in today's society, and the purpose of this essay is to pick apart this myth.

The foundation of my theory is based on Lena Gemzöe's book “Feminism”, where she treats four different main categories within feminism. These categories are: liberal feminism, radical feminism, Marxism/socialistic feminism and socialistic radical feminism. Gemzöe calls these “the four matriarchs”. My theory is based on liberal feminism and radical feminism, and with the help of these two categories my primary material will be analysed based on three themes that have been chosen using a qualitative content analysis. A comparison of the materials will be made to highlight the differences and similarities between the different regulations, and to answer the research questions: “*How are prostitutes affected by the current regulations in Sweden and the Netherlands?*” and “*What similarities and differences are there?*” The results of this investigation suggest that there are more similarities than differences and that the regulations doesn't have a big impact when it comes to being subject to violence.

Keywords: Sweden, the Netherlands, prostitution, violence, stigma, sex purchase law, violence against women

Sammanfattning

I Sverige trädde sexköpslagen i kraft år 1999 vilket kriminaliserade sexköp i syftet att stoppa mäns våld mot kvinnor. Ett år senare hävdes bordellförbudet i Nederländerna och prostitution sågs som en form av företag som blev lagligt – både när det gällde att sälja och köpa sex. Trots de olika regleringarna i två olika kulturer utsätts prostituerade för våld, stigmatisering och hamnar i utanförskap. Skyddsnetten för prostituerade är otillräckliga och skapar otrygghet. Anledningen till att det är Sverige och Nederländerna som ska jämföras är att trots att de har olika regleringar och syn på prostitution strävar de båda länderna mot jämställdhet. ”Den lyckliga horan” är en myt som florerar och syftet med detta arbete är att slå hål på myten.

Grunden för min teori är baserad på Lena Gemzöes bok ”Feminism” där Gemzöe behandlar fyra olika huvudinriktningar inom feminismen. Dessa inriktningar är liberalfeminismen, radikalfeminismen, marxism/socialistisk feminism och socialistisk radikalfeminism och är något som Gemzöe benämner som ”fyra matriarker”. Min teori för detta arbete kommer att ta avstamp i liberalfeminismen samt radikalfeminismen och med hjälp av dessa två teorier kommer primärmaterialet att analyseras utifrån tre teman som plockats ut med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys. En komparation av de båda materialen görs även för att belysa de skillnader och likheter som finns bland de två olika regleringarna och för att besvara frågeställningen; Hur påverkas prostituerade av de rådande regleringarna i Sverige och Nederländerna? Vilka likheter och skillnader går det att finna? Resultatet av undersökningen tyder på att det finns fler likheter än skillnader samt att de olika regleringarna inte spelar någon större skillnad när det kommer till att bli utsatt för våld.

Nyckelord: Sverige, Nederländerna, Prostitution, Våld, Stigmatisering, Sexköpslagen, Våld mot kvinnor

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Problemformulering, syfte och frågeställningar.....	2
1.2	Material och avgränsningar.....	3
1.2.1	Primär- och sekundärmaterial.....	4
1.2.2	Källkritik.....	4
1.3	Forskningsetiska bedömningar.....	5
2	Bakgrund.....	6
2.1	Begreppsdefinition.....	6
2.2	Prostitution.....	6
2.3	Människohandel.....	6
2.4	Sexuellt våld – mäns våld mot kvinnor.....	7
2.5	Sveriges sexköpslag och dess kritik.....	8
2.6	Nederländernas reglering av prostitution.....	9
3	Tidigare forskning.....	10
4	Teori och metod.....	14
4.1	Feministisk teori.....	14
4.2	Liberalfeminism.....	15
4.3	Radikalfeminism.....	16
4.4	Metod.....	17
5	Undersökning – den lyckliga horan.....	19
5.1	Stigmatisering.....	19
5.2	Risken att utsättas för våld.....	20
5.3	Särskilt utsatta grupper för våld och prostitution.....	21

5.4	Likheter och skillnader.....	23
6	Analys och diskussion.....	25
6.1	Stigmatisering utifrån radikalfeminism och liberalfeminism.....	27
6.2	Risken att utsättas för våld utifrån radikalfeminism och liberalfeminism.....	28
6.3	Särskilt utsatta grupper utifrån radikalfeminism och liberalfeminism.....	30
7	Slutsats och sammanfattning.....	33
	Referenser.....	35

1 Inledning

Det svenska förbudet mot köp av sexuella tjänster trädde i kraft den 1 januari 1999. Sverige var det första landet i världen som gjorde det olagligt att köpa sexuella tjänster, men inte att sälja dem. Prostitution skulle enligt lagändringen ses som en del av mäns våld mot kvinnor och det blev därför viktigt att ansvaret skulle ligga hos förövarna, inte hos de utsatta. När den svenska sexköpslagen tillkom var det med ett tydligt fokus på efterfrågan. Tanken bakom det är att om det inte finns någon efterfrågan så finns det ingen prostitution. Lagen har också ett jämställdhetsperspektiv; att köpa tillgång till en annan människas kropp handlar om makt, oftast mäns makt över kvinnor. Dessa perspektiv är fortfarande aktuella, men prostitutionen och människohandeln har även tydliga kopplingar till finansieringen av den organiserade brottsligheten liksom till hållbar utveckling.¹

I Nederländerna är det även där lagligt med prostitution, men till skillnad från Sverige är det även lagligt att köpa sex. Den 1 oktober år 2000 togs det 90 år gamla sexköpsförbudet bort från brottsbalken. Detta efter decennier av lagstiftningsdiskussioner och icke-verkställda bordellförbud som bidrog till en snabb tillväxt av en rikssträckande sexindustri. Sedan dess har det varit lagligt att driva företag inom sexindustrin för frivillig prostitution av vuxna personer som regleras lokalt. Det finns dock ingen allmän sexköpslag eller lag om prostitution i Nederländerna ännu. Prostitutionspolitiken samt implementering av lokala licenssystem var och är fortfarande upp till kommunerna. I Nederländerna är prostitution i allmänhet och individuellt inte kriminaliserade.² Förbudet mot bordeller lyftes då kommunerna såg ett växande behov av någon form av reglering när det gällde utbyggnaden av den kommersiella sexindustrin. Man trodde också att övergrepp skulle vara lättare att motverka om prostitutionen var en licensierad sexaffär som då kopplade bort den olagliga exploateringen i prostitution. Att häva bordellförbudet hade alltså generellt sett tre

¹ Regeringskansliet, "Den svenska sexköpslagen har varit framgångsrik", regeringen.se, <https://www.regeringen.se/artiklar/2016/10/den-svenska-sexkopslagen-har-varit-framgangsrik/> publicerad 11/10/2016, hämtad 20/10/2021

² Soa Aids Nederland - Aidsfonds, 2018, *Sex Work, Stigma and Violence*, https://www.nswp.org/sites/default/files/sex_work_stigma_and_violence_in_the_netherlands_reportdigital.pdf, s. 10

mål: att reglera frivillig prostitution; motverka övergrepp på människor inom människohandel och prostitution av minderåriga; och förbättra positionen av prostituerade.³

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Trots olika lagar och regleringar kring prostitution är det många prostituerade som inte skyddas från att bli offer för människohandel, övergrepp och annat våld. Oavsett Sveriges sexköpslag eller Nederländernas legalisering kvarstår problemet. Att göra det lagligt att sälja sex betyder inte att kvinnor undgår att inom sexindustrin oavsett lagstiftning bli utsatta för våld, tvång, sexuella övergrepp och mord. De olika regleringarna kring prostitution har snarare blivit ett sätt för människosmugglare att gömma sig bakom – med flickor som är där under tvång men som jobbar i lagliga bordeller med intyg och där allt ser rätt ut på papper. Trots rådande problem används uttrycket ”den lyckliga horan” och syftet med detta arbete är att slå hål på myten om den lyckliga horan och visa den våldsamma baksidan av prostituerades miljö. Trots regleringar utsätts kvinnor inom industrin för våldsbrott. Fortsättningsvis är syftet med denna undersökning att göra en jämförande studie av hur kvinnliga prostituerade skyddas från sexköpare som brukar våld och hur det kan skilja sig mellan olika länder och dess regleringar.

Vidare har jag valt Sverige och Nederländerna eftersom de har så olika synsätt på prostitution, men samtidigt strävar de båda länderna mot jämställdhet. Trots att båda länderna jobbar mot jämställdhet skiljer det sig väldigt mycket ändå, detta då Sverige arbetar mot ett samhälle där prostitution ses som våld mot kvinnor och att detta är något man vill ska vara obefintligt. Å andra sidan arbetar Nederländerna mot ett jämställt samhälle där prostitution ses som vilket annat jobb som helst. Således, genom att främja en kvinnas rätt att kontrollera vad hon vill göra med sin kropp och kön kommer jämlikhet att uppnås. Dessutom tycker jag att det är väldigt fascinerande att undersöka hur två länder inom Europa, och som medlemmar i Europeiska unionen, kan ha så olika inställning till prostitution. Ambitionen med denna studie är att läsaren ska få en inblick i det våld som medföljer prostitution och att synliggöra den överhängande risken att utsättas för våld, oavsett verksamhetsområde. Jag anser därför att det är

³ Soa Aids Nederland - Aidsfonds, 2018, Sex Work, Stigma and Violence, https://www.nswp.org/sites/default/files/sex_work_stigma_and_violence_in_the_netherlands_reportdigital.pdf, s. 10

viktigt att undersöka denna politik och vilken effekt den har på kvinnor som är involverade i prostitution. Frågeställningen för detta arbete lyder följande:

- *Hur påverkas prostituerade av de rådande regleringarna i Sverige och Nederländerna? Vilka likheter och skillnader går det att finna?*

1.2 Material och avgränsningar

I detta kapitel kommer uppsatsens material och avgränsningar att presenteras. Material som kommer att användas i denna uppsats härstammar både från rapporter publicerade av ickestatliga organisationer från både Sverige och Nederländerna – samt rapporter från myndigheter. Anledningen till detta är att det ger en bredd på arbetet och kan komma att visa olika dimensioner av mäns våld mot prostituerade. Både när det kommer till hur statliga organ ser på våldet och vad de gör för att motverkade det samt att rapporter och undersökningar från ickestatliga aktörer bidrar med en mer empirisk bild som kan visa prostituerades bild av våldet och hur de utsätts trots dessa lagar och regleringar.

Avgränsningar har skett i samband med att utgå ifrån två olika länder, detta ger ett koncentrerat faktainnehav med förhoppningen av att tydligt kunna jämföra. En annan aspekt som även har tagits i beaktning är vilket år rapporterna publicerats för att kunna ge en så nutida fakta som möjligt. De båda primärmaterialen är från 2016 samt 2021 vilket ger en modern bild av hur det ser ut just nu. Ytterligare en avgränsning som skett är att det är kvinnliga prostituerade och manliga sexköpare som kommer att behandlas. Inom sexindustrin finns långt många fler offer än de som identifierar sig som kvinnor. Men då kvinnor utgör procentuell majoritet bland prostituerade och män utgör en majoritet bland sexköpare har jag valt att utgå från dessa i min studie.

1.2.1 Primär- och sekundärmaterial

Primärmaterialet kommer att bestå av en rapport av den nederländska organisationen SOA Aids Nederland som heter ”*Sex Work, Stigma and Violence in the Netherlands*”, detta material kommer även att kompletteras av en svensk rapport från Jämställdhetsmyndigheter som heter ”*Prostitution och Människohandel*”. Anledningen till att det svenska materialet är en statlig källa är att efter noggrann undersökning av ickestatliga källors rapporter gällande ämnet återfanns inget material som belyste prostitution tillräckligt mycket utan det främsta fokuset låg på porrindustrin eller människohandel. När det gäller materialet från Nederländerna var underlaget från statliga källor eller rapporter tunt och det märktes tydligt att prostitutionsfrågan är något som ickestatliga organisationer lyfter och diskuterar betydligt mer. Detta resulterade i att trots att primärmaterialen härstammar från två olika kontexter var det trots allt de som kompletterade varandra bäst. Med hjälp av dessa två rapporter ska prostituerades tillstånd jämföras för att belysa hur situationerna i de två olika länderna ser ut.

Sekundärmaterialet för denna uppsats kommer att grunda sig i den svenska sexköpslagen, olika rapporter och artiklar som diskuterar prostitution, mäns våld mot kvinnor, regleringar i de olika länderna samt människohandel som ofta gå hand i hand med prostitution och prostituerade. En definition av dessa olika centrala begrepp kommer att återfinnas längre ner i texten för en tydligare förståelse.

1.2.2 Källkritik

Då majoriteten av källorna till detta arbete kommer från väletablerade organisationer, regeringsunderlag och statliga källor som polismyndigheten och jämställdhetsmyndigheten anser jag dessa källor som pålitliga och korrekta. Det finns en risk att de ickestatliga organisationerna kan vara färgade av en politisk ståndpunkt men det är ingenting som varit märkbart under arbetet med texterna. När det kommer till nederländska källor består många av dem av internetkällor från olika tidskrifter och liknande. Anledningen till detta är att prostitutionsfrågan är något som jag märkt att civilsamhället är mer benägna att informera om och belysa frågor och problematik kring det.

1.3 Forskningsetiska bedömningar

De forskningsetiska bedömningar som gjorts under detta arbete har varit att bestämma vilka termer som kommer att brukas. Avvägningen mellan att använda ordet prostituerad eller sexarbetare har både sina för- och nackdelar. Det finns en pågående debatt om huruvida man bör benämna personer inom sexhandeln. Vissa yrkar på att man bör fortsätta att använda ordet prostituerad då termerna "sexarbete" och "sexarbetare" myntades av förespråkare för sexindustrin för att normalisera prostitution och används för att täcka över frågor som rör exploatering. Prostitution är inte sex och det är inte heller arbete. Detta är en skadlig praxis full av ojämlikhet. Termen "sexarbetare" gör den sanna innebörden av prostitution och de ansvariga (dvs. människohandlare, hallickar, bordeller och sexköpare) osynlig. Prostitution måste visas för vad det är, vilket är ett brott mot mänskliga rättigheter.⁴

På den andra sidan av debatten står de som förespråkar användandet av begreppet sexarbetare i stället för prostituerad då det senare har blivit ett utdaterad och inte längre ett relevant begrepp då försäljning av sex kan ses som ett arbete. Det är dock talande att de som stöder avskaffandet av sexhandeln i allmänhet inte använder termen "sexarbetare" (vilket är den föredragna termen för användning av dem som faktiskt säljer sexuella tjänster); snarare används ordet "prostituerad" eller "prostituerade kvinnor".⁵ Sammanfattningsvis kan man säga att ordet "sexarbetare" gärna används av de kvinnor som är inom industrin av egen fri vilja medan "prostituerad" ses som ett mer historiskt begrepp. Jag kommer att välja att använda termen "prostituerad" under detta arbete då det kan finnas prostituerade som motsätter sig synen på att prostitution är ett vanligt arbete samt att aspekter som människohandlare och andra begrepp som hör ihop med prostitution kommer att behandlas.

⁴ Sveriges Kvinnolobby, "Global protest mot användandet av termen sexarbetare", [sverigeskvinnolobby.se, https://sverigeskvinnolobby.se/global-protest-mot-anvandandet-av-terminen-sexarbete/](https://sverigeskvinnolobby.se/global-protest-mot-anvandandet-av-terminen-sexarbete/) hämtad 1/11/2021

⁵ Lister, Kate, "Sex workers of prostitutes? Why words matter", [inews.co.uk, https://inews.co.uk/opinion/columnists/sex-workers-prostitutes-words-matter-95447](https://inews.co.uk/opinion/columnists/sex-workers-prostitutes-words-matter-95447) publicerad 5/10/2017, publicerad 5/10/2017, hämtad 1/11/2021

2 Bakgrund

2.1 Begreppsdefinition

2.2 Prostitution

Prostitution definieras som när det finns en ersättning, vanligtvis ekonomisk, när det sker mot sexuella tjänster mellan minst två parter. Där det är en som köper och en som säljer. Ur en historisk synvinkel har prostitution "alltid varit närvarande", men dess form och inställning har förändrats. Med förändringarna i samhället har också människors attityder till prostitution förändrats. Dagens samhälle präglas av internationalisering och det finns globala rörelser som påverkar mönstret för prostitution. Kvinnor som blir migrerade till bordeller från tredje världen och Östeuropa till Västeuropa, Nordamerika och Japan. Nya fenomen har framstått, som till exempel sexturism där man åker från europeiska länder till Thailand och Sri Lanka för att köpa sex. Sexturism till länder där barn utnyttjas för prostitution, främst i Sydostasien har även ökat oroandeväckande mycket.⁶

2.3 Människohandel

Enkelt uttryckt avser människohandel handlingen att rekrytera, överföra eller ta emot en person genom tvång, hot, bedrägeri eller andra otillbörliga påtryckningar, och utnyttja en person på något sätt. Det är både män och kvinnor, vuxna och barn som kan bli offer för människohandel. Det omfattar även alla former av utnyttjande, inte bara sexuellt utnyttjande. Människohandel är ett komplext fenomen och begrepp - man kan se det som en process i tre steg - rekrytering, transport och utnyttjande vid destination. I denna process kan människohandel vanligtvis delas upp i en rad olika kränkningar av någons rättigheter.

⁶ Socialdepartementet, 1995, Kvinnofrid (SOU 1995:15) <https://data.riksdagen.se/fil/BDDDB11F7-3335-4EEB-8658-3B5E4211801C>

Offret kan vara offer för bedrägeri, våldtäkt, misshandel, tvångsarbete och stöld av rese-dokument.⁷ Enligt FN:s konvention om gränsöverskridande brottslighet och protokoll är människohandel ett allvarligt brott som kränker en människas värdighet samt en rad olika mänskliga rättigheter. Det är även staten som har ett ansvar att enligt mänskliga rättighetsinstrument garantera människor skydd mot människohandel.⁸ Att tala om prostitution gör att människohandel är någonting som bör lyftas då detta är någonting som hör ihop. Sexuellt utnyttjande och framför allt prostitution är någonting som ligger i framkanten och dominerar människohandeln och vad den syftar till. Detta har att göra med att efterfrågan av sexuella tjänster och har därför blivit en av de största orsakerna till att människohandel förekommer.⁹

2.4 Sexuellt våld – mäns våld mot kvinnor

När det handlar om sexuella våldsutövningar är det främst kopplat till makt och kontroll. Enligt svensk kriminalstatistik är 99,5 procent av förövarna män då offren är över 15 år. Sexuella våldsutövningar är kopplat till makt och kontroll och bidrar också till att etablera och upprätthålla styre i många olika situationer. Sexuell våldsforskning fokuserad på förövare har bedrivits inom flera vetenskapliga discipliner, allt från kritisk forskning om maskulinitet till kliniska undersökningar av känslomässiga och sexuella störningar.¹⁰ Förekomsten av sexuellt våld är ett allvarligt socialt problem som har en djupgående inverkan på kvinnors liv. Rädsla för att bli våldtagen innebär att kvinnors spelrum är begränsat. Den sköra upplevelsen gör också att kvinnor måste anpassa sig till maskulina förhållanden både socialt och fysiskt. Genusteoretikerna betonar att förekomsten av våld har lett till begränsningar av kvinnors rörelsefrihet, medan män som grupp har fått makt över kvinnor –även om det är många män som aldrig våldtar eller brukar våld mot kvinnor. Enligt denna uppfattning ska våldtäkt, sexuella trakasserier och pornografi inte ses som

⁷ Regeringen, enheten för Global Utveckling, 2003, *Strategi för bekämpning av människohandel genom Sveriges internationella utvecklingssamarbete*, <https://www.regeringen.se/contentassets/38e244566a9040ec956e317b8b22f2ce/ud-info---skrift-fattigdom-och-manniskohandel> Elanders Gotab AB, Stockholm, s 7–8

⁸ Regeringen, enheten för Global Utveckling, 2003, *Strategi för bekämpning av människohandel genom Sveriges internationella utvecklingssamarbete*, Elanders Gotab AB, Stockholm, s. 5

⁹ Regeringen, enheten för Global Utveckling, 2003, s. 8

¹⁰ Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK, 2010, ”Sju perspektiv på våldtäkt”, [https://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/491/nck-rapport-antologi-sju-perspektiv-pa-valdtakt-2010-2.pdf#_utma=1.277065250.1636544812.1637745484.1637750042.7&_utmb=1.2.10.1637750042&_utmc=1&_utmz=1.1637750042.7.7.utmcsr=google|utmccn=\(organic\)|utmcmd=organic|utmctr=\(not%20provided\)&_utmv=-&_utm=112944388](https://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/491/nck-rapport-antologi-sju-perspektiv-pa-valdtakt-2010-2.pdf#_utma=1.277065250.1636544812.1637745484.1637750042.7&_utmb=1.2.10.1637750042&_utmc=1&_utmz=1.1637750042.7.7.utmcsr=google|utmccn=(organic)|utmcmd=organic|utmctr=(not%20provided)&_utmv=-&_utm=112944388), Kph Trycksaksbolaget AB, s 85

privata fenomen. I stället är det ett exempel på politisk handling som hjälper till att upprätthålla manlig makt på strukturell nivå.¹¹

2.5 Sveriges sexköpslag och dess kritik

Sverige var det första landet i hela världen som gjorde det olagligt att köpa sexuella tjänster men inte att sälja dem. Anledningen till lagändringen var att prostitution skulle betraktas som en del av mäns våld mot kvinnor. Det som låg i grunden för den svenska sexköpslagen var en växande sexindustri som hade tagit fäste under 70-talet. Ett grundläggande resonemang till lagens utformning handlade om att om det inte fanns någon efterfrågan så skulle det inte finnas någon prostitution. Sedan Sverige implementerade sexköpslagen har den väckt ett stort nationellt intresse där sju länder i dagsläget har importerat den svenska modellen.¹²

Sverige har dock fått mycket kritik för sexköpslagen, både internationellt och nationellt. En organisation som motsätter sig lagen och som hävdar att den kränker mänskliga rättigheter är människorättsorganisationen Amnesty, Amnesty skapade en policy där de förmedlade att de ville avkriminalisera prostitution och köp av sexuella tjänster.¹³ Amnesty International konstaterade att avkriminalisering av prostitution är det bästa sättet att skydda prostituerades mänskliga rättigheter. Dess utgångspunkt är inte att sexköp är en rättighet, utan att prostituerades mänskliga rättigheter måste skyddas. Dock är Amnesty mycket tydliga med att prostituerade måste skyddas från de som utnyttjar och skadar dem. Varje form av utnyttjande och övergrepp mot prostituerade kränker deras mänskliga rättigheter och måste bekämpas och förövarna måste straffas.¹⁴ Amnesty International anser att för att skydda prostituerades mänskliga rättigheter är det nödvändigt att avskaffa lagen som kriminaliserar köp av sex från frivilliga vuxna. Lagar som straffar prostitution för

¹¹ Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK, 2010, "Sju perspektiv på våldtäkt", s. 87f

¹² Jämställdhetsmyndigheten, "Sexköpslagen – från kontroversiell lag internationell modell" <https://www.jamstalldetsmyndigheten.se/nyhet/sexkopslagen-fran-kontroversiell-lag-till-internationell-modell> Publicerad 14/4/2021, hämtad 15/11/2021

¹³ Amnesty, "Sammanfattning av Amnesty Internationals Policy om staters ansvar för att respektera, skydda och uppfylla mänskliga rättigheter för de som säljer sex", amnesty.se, <https://www.amnesty.se/om-amnesty/amnesty-international-sverige/uttalanden-och-remissvar/uttalande-om-amnesty-internationals-policy-om-staters-ansvar-att-respektera-skydda-och-uppfylla-manskliga-rattigheter-dem-som-saljer-sex/> hämtad 15/11/2021

¹⁴ Amnesty, "Mänskliga rättigheter för de som säljer sex", amnesty.se, <https://www.amnesty.se/om-amnesty/amnesty-international-sverige/uttalanden-och-remissvar/uttalande-om-amnesty-internationals-policy-om-staters-ansvar-att-respektera-skydda-och-uppfylla-manskliga-rattigheter-dem-som-saljer-sex/> hämtad 15/11/2021

icke exploaterande organisationer bör också upphävas. Detta då sådana lagar tvingar prostituerade att agera i hemlighet på sätt som kan äventyra deras säkerhet. Att kriminalisera köp av sex eller andra aspekter av prostitution löser inte heller problemet med fattigdom och diskriminering vilket är två stora anledningar till att människor från första början väljer att prostituera sig.¹⁵

2.6 Nederländernas reglering av prostitution

Angående Nederländernas reglering av prostitution finns det inte mycket statligt underlag eller rapporter utan mer tidningsartiklar och internetkällor, men på regeringens hemsida förmedlar dem att prostitution är lagligt så länge det involverar sex mellan två samtyckande vuxna. Dock uppmärksammar dem att övergrepp som tvångsprostitution, minderåriga som prostitueras och osäkra arbetsförhållanden fortfarande förekommer. För att ge prostituerade ett bättre skydd och förbättra deras liv vill regeringen ändra reglerna för företag inom sexindustrin. Regeringen vill också göra det straffbart att anlita en prostituerad yngre än 21 år.¹⁶ I en rapport av La Strada, en internationell europeisk icke statlig organisation som jobbar för att motverka människohandel förklarar de den nederländska policyn som just nu verkar angående prostitution. Den var i oktober 2000 som det allmänna förbudet mot bordeller och hallickar i brottsbalken hävdes. Anledningen till detta var att sexindustrin då tilläts att regleras under förvaltnings och arbetsrätten samt att prostitution sågs som ett yrke. Sedan dess behandlar inte den holländska strafflagen prostitution som ett brott förutsatt att det görs med samtycke.¹⁷

¹⁵ Amnesty, "Sammanfattning av Amnesty Internationals Policy om staters ansvar för att respektera, skydda och uppfylla mänskliga rättigheter för dem som säljer sex", amnesty.se, <https://www.amnesty.se/om-amnesty/amnesty-international-sverige/uttalanden-och-remissvar/uttalande-om-amnesty-internationals-policy-om-staters-ansvar-att-respektera-skydda-och-uppfylla-manskliga-rattigheter-dem-som-saljer-sex/> hämtad 15/11/2021

¹⁶ Government of the Netherlands, *Prostitution*, government.nl, <https://www.government.nl/topics/prostitution> hämtad 15/11/2021

¹⁷ Wijers, Marjan, 2008, *Prostitution Policies in the Netherlands*, [https://documentation.lastradainternational.org/lsidocs/Wijers_M_Pros_policies_NL_2008\[1\]\[1\].pdf](https://documentation.lastradainternational.org/lsidocs/Wijers_M_Pros_policies_NL_2008[1][1].pdf), s. 1

3 Tidigare forskning

I detta kapitel kommer litteratur och tidigare forskning presenteras mer ingående. Efter noggrant sökande efter tidigare forskning angående prostitution och mäns våld mot kvinnor har en del forskning funnits. Dessvärre har resultatet angående våld mot prostituerade inte varit lika givande. Forskningsfältet inom prostitution är ett mycket utbrett ämne, likaså är forskningen gällande mäns våld mot kvinnor. Kontentan av detta har resulterat i tre separata studier rörande ämnet och samt att det ovanstående kapitlet ”Bakgrund” även tillför en del forskning som gynnar syftets skull.

I artikeln ”Male Customers of Prostituted Women - Exploring Perceptions of Entitlement to Power and Control and Implications for Violent Behavior Toward Women” skriven av Martin A. Monto, Norma Hotaling, Noël Bridget Bush och Holly Bell förmedlar författarna att prostituerade kvinnor är en grupp av kvinnor som är särskilt utsatta för våld till följd av den sekretess och olaga karaktär av deras arbete. Detta då prostituerade är bland de få kvinnor i samhället som till exempel frivilligt sätter sig i bilar med obekanta män. Forskning dokumenterar konsekvent den höga nivån av våld mot prostituerade kvinnor, inklusive fysiska och sexuella övergrepp som begås av både hallickar och kunder.¹⁸ Fortsättningsvis refererar författarna till två andra forskare Silbert och Pines som gjort en undersökning där de intervjuat prostituerade vars resultat visade att 70% av de 200 prostituerade kvinnorna som intervjuats hade blivit våldtagna av kunder, 65% hade blivit fysiskt överfallna av kunder, 66% hade blivit överfallna av sina hallickar och 73% hade blivit våldtagna i situationer som inte ens var relaterade till deras arbete som prostituerade kvinnor.¹⁹

Vidare diskuterar författarna de manliga sexköparnas attityder mot prostituerade kvinnor. Författarna förmedlar att tidig forskning angående mäns beteende mot prostituerade betonade de psykopatologiska egenskaperna hos kunder till prostituerade kvinnor, medan nyare sociologiska teorier och etnografisk forskning tyder på att sexköpare kan skilja sig lite från andra

¹⁸Bell, Holly, Busch, Bridget, Noel, Hotaling, Norma & Monto, Martin, 2002, *Male Customers of Prostituted Women*, Sage Publications, <https://sites.utexas.edu/idvsa/files/2019/05/Male-Customers-of-Prostituted-Women-Exploring-Perceptions-of-Entitlement-to-Power-and-Control-and-Implications-for-Violent-Behavior-Toward-Women.pdf> s. 2

¹⁹ Bell, Busch, Hotaling & Monto, 2002, *Male Customers of Prostituted Women*, Sage Publications, s. 2

män.²⁰ Med avstamp i tidigare forskning och en undersökning av Martin Monto, som kommer att benämnas mer i nästa artikel, diskuterar författarna hur arresterade sexköpare var mycket mindre sannolika att ha haft en sexpartner under det senaste året och mycket mer sannolikt att de haft flera olika partners men något mindre frekventa sexuella relationer under det senaste året än det nationella urvalet, kanske på grund av bristen på en vanlig sexpartner.²¹ Sexköpare var troligtvis motiverade att söka upp prostituerade på grund av den olagliga eller riskfyllda kvaliteten på sex som kom med prostituerade kvinnor - detta eftersom de anslöt sig till en självfokuserad, konsumentorienterad uppfattning om sexualitet; eller för att de ville ha en annan sorts sex än deras vanliga partners sökes. Vissa män sa att de betalade för sex för att de hade svårt att skapa eller starta en relation samt att de kände att de inte hade tid, ork eller intresse att engagera sig i traditionella relationer med kvinnor. Det kom även fram att de sexköpare som stödjer ”våldtäktsmyter”²² hade attityder som var förenliga med sexuellt våld mot kvinnor, de män som trodde på våldtäktsmyter dömde alltså kvinnors sexualitet och attraherades av våldsamma sexuella akter.²³

I artikeln “Female Prostitution, Customers, and Violence” skriven av Martin Monto diskuterar Monto argumentet om att söka upp prostituerade har att göra med en naturlig del av den maskulina sexuella naturen, att sexköpare ofta är uteslutna från debatterna kring prostitution och att det först är när sexköparna är inkluderade som en kraftig dialog om prostitution kan lyftas, vidare diskuterar Monto även att mäns motiv för att söka sig till prostituerade överensstämmer med befintlig forskning samt att en serie av attitydoriering kan hjälpa till att förklara varför vissa män uppfyller deras sexuella behov genom köp av sex medans andra män inte gör det.²⁴ Det jag kommer att välja ur denna artikel har att göra med maskulinitet och den rätt vissa män anser att de har till sexuell kontakt från kvinnor samt våldet som tillkommer av det.

²⁰ Bell, Busch, Hotaling & Monto, 2002, *Male Customers of Prostituted Women*, Sage Publications, s. 4

²¹ Bell, Busch, Hotaling & Monto, 2002, s. 4

²² Med myter menas i detta sammanhang förutfattade meningar som att bara vissa typer av människor våldtar, att de flesta anklagelserna är falska eller att en berusad förövare har mindre ansvar för sina handlingar än en nykter. <https://www.forskning.se/2018/11/05/valdtaktsoffer-skuldbelaggs-pa-grund-av-okunskap/> Publicerad 5/11/2018, hämtad 27/12/2021

²³ Bell, Busch, Hotaling & Monto, 2002, s. 5

²⁴ Monto, Martin, 2004, *Female Prostitution, Customers, and Violence*, Sage publications, https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1077801203260948?casa_token=E6mG2lmJSVQAAAAA:2co9m3o3fti189gzw5iOGRuAp1ME_6B-qVlgHjD3m1e-HjnaNXIEs4A2ags-RmZ78-Y4fGK6tvqFK s. 1

Monto förmedlar hur det finns en inriktning där det finns en känsla av någon form av maskulin rätt eller biologiskt av till sexuell tillgång till kvinnor eller makt över kvinnor. Enligt argumentet så finns det män som anser att det är en viktig aspekt av deras maskulinitet att kunna ha sex när det än så önskar – och att det är kvinnors skyldighet att tillhandhålla denna tillgång. Något som understryker denna skyldighet som ligger på kvinnor är den historiska synen och de kulturella rötterna angående äktenskap och den sexuella tillgången som tillkommer med det. Antaganden om att prostitution är oundvikligt och att män är naturligt benägna att förfölja kvinnor för att ha sex är rotat i många diskussioner om prostitution, detta är problematiskt då det kompletterar och stödjer föreställningen om mäns rättigheter till sex.²⁵

En annan aspekt Monto lyfter är i vilken grad prostitution och våld används av sexköpare för att förstärka sina manliga privilegier, detta gör antingen för att straffa kvinnor som inte accepterar sin underordnade status i samhället eller så kan det även ses som ett försök av en man till att på nytt hävda sin sköra maskulinitet om de känner att de har blivit utmanade. Detta är en inriktning som ofta går att finna hos förövare som brukar våld och sexuellt våld i hemmet.²⁶ Att attraheras av våldsamt sex, att stödja attityder som kan rättfärdiga våld mot kvinnor och vara dömande om andras sexuella aktiviteter skulle vara helt förenligt med patriarkalt våld mot kvinnor – speciellt prostituerade.²⁷

Avslutningsvis skriver Monto att även om den faktiska andelen sexköpare som begår våldsbrott mot prostituerade varierar på i vilket sammanhang som prostitutionen sker så finns det ingen anledning att tro att de flesta sexköpare är våldsamma. Det våld som upplevs av kvinnliga prostituerade är frekvent och ofta allvarligt, dock är det viktigt att ta i beaktning att även om det är sannolikt att de flesta sexköpare aldrig ägnar sig åt något våldsamt beteende bidrar de till att bevara ett system som bidrar till att kvinnor fortsätter att utsättas för våld. Trots att de inte erkänner sin del i systemet är många medvetna om att prostituerade utsätts och faller offer för andra män.²⁸

Kajsa Ekis Ekmans bok *Varat och varan – prostitution, surrogatmödrarskap och den delade människan* handlar om hur det gick till när prostitution plötsligt började kallas sexarbete och

²⁵ Monto, Martin, 2004, *Female Prostitution, Customers, and Violence*, Sage publications, s. 15

²⁶ Monto, Martin, 2004, s. 16

²⁷ Ibid s. 17

²⁸ Ibid s.18

hur det beskrivs som ett yrke, det är en bok som diskuterar begreppet hora samt lyfter diskussionen om vår tids förakt för offer.

I kapitlet "Bakgrunden" i Kajsa Ekis Ekman's bok förmedlar hon hur det var under mitten av 70-talet som den moderna sexindustrin såg dagens ljus. Lagar mot pornografi togs bort i stora delar av den kapitalistiska världen, vilket öppnade upp för en potentiell stor marknad. Det var även vid denna tid som prostitutions distrikt som Red Light District i Amsterdam och Reeperbahn i Hamburg gick från att vara sjobbiga gathörn till hela sexkvarter med strippklubbar, sexshops och porrbiografer. Detta inledde en tid av turbulens och starka motsättningar. Prostitutionen attackerades av kvinnorörelsen som menade på att den var ett av de värsta uttrycken för kvinnoförtryck.²⁹

År 1977 skedde det även ett paradigmskifte inom den svenska prostitutionsforskningen. Tidigare hade den utförts av läkare och fokuserade mycket på olika teorier samt avvikande beteende. I stället började forskarna söka kunskap i prostitutionens verklighet. Samma år inleddes även det första projektet med uppsökande socialt arbete bland prostituerade i Skandinavien, det så kallade Malmöprojektet och det startades en svensk prostitutionsutredning där kvinnor berättade i stor skala vad prostitution faktiskt innebar. De gamla argumenten om att prostitution hade och göra med en biologisk drift hos mannen, en mental defekt hos kvinnan eller ett nödvändigt ont för att bevara ett äktenskap hade plötsligt fått något löjligt över sig.³⁰

Följer man ordet sexarbetare bakåt hamnar man gång på gång i Holland och sedan början på 80-talet har Hollands regering investerat pengar i ett flertal projekt med syfte att normalisera prostitution. Detta var en process som kulminerade år 1999, då alla delar av sexindustrin legaliserades. Att det är just Holland som har gått i det första ledet för den är utvecklingen är något av en historisk ironi då det nämligen var Holland som gick före och avskaffade bordellerna för hundra år sedan då det upptäcktes att de bidrog till den vita slavhandeln.³¹

²⁹ Ekman, Ekis, Kajsa, 2011, *Varat och varan: Prostitution, Surrogatmödrarskap och den delade människan*, Leopard förlag, s. 53

³⁰ Ekman, Ekis, Kajsa, 2011, s. 54

³¹ Ibid s. 57

4 Teori och metod

I detta avsnitt kommer teori och metod att presenteras och motiveras till varför just denna teori och metod kommer att användas i detta arbete. Grunden till teorin kommer att ha ett feministiskt perspektiv då det övergripandet temat för detta arbete är våld mot kvinnor och jag anser att det då blir ett bra komplement med en feministisk syn på detta arbete, då det handlar om att lyfta fram kvinnorna i fråga och inte männen.

4.1 Feministisk teori

Den feministiska förståelsen av våld i nära relationer kan belysa hur makt och kontroll kan föras över till hur män behandlar kvinnliga prostituerade och påverka relationer med icke-prostituerade kvinnor. En väletablerad feministisk teori om våld mot kvinnor vilar på tre begrepp: makt, kontroll och traditionella könsroller. Män som misshandlar kvinnor hävdar sin kontroll för att behålla sina maktpositioner. Fokus på våld som en taktik för könsberättigande är ett kännetecken för en patriarkal struktur som ger män mer rätt till makt än kvinnor.³² Teorin för detta arbete kommer att ta avstamp i Lena Gemzöes bok ”Feminism”, Gemzöe är en svensk socialantropolog och genusvetare vars bok ”Feminism” diskuterar och redogör för feministiska rörelser och teorier.³³ Lena Gemzöe behandlar fyra olika huvudinriktningar inom feminismen i sin bok *Feminism*. Dessa är liberalfeminismen, radikalfeminismen, marxism/socialistisk feminism och socialistisk radikalfeminism och är något som Gemzöe benämner som ”fyra matriarker”³⁴ Till detta arbete kommer två av dessa fyra inriktningar att användas som teori. I kommande stycken kommer dessa inriktningar att presenteras och diskuteras.

³² Bell, Busch, Hotaling & Monto, 2002, *Male Customers of Prostituted Women*, Sage Publications, s. 3

³³ Gemzöe, Lena, 2019, *Feminism*, ScandBook, Falun, s. 1

³⁴ Gemzöe, Lena, 2019, s. 33

4.2 Liberalfeminismen

Denna typ av feminism är en av de mer välkända versionerna av feminism. Grundkärnan i liberalfeminismen är kampen för att kvinnor ska kunna åtnjuta samma grundläggande demokratiska fri och rättigheter som män. Anledningen till att kvinnor har en sämre position i samhället har att göra med att de tidigare i historien har uteslutits från politiska och lagliga rättigheter samt hindrats från att delta i arbetslivet på lika villkor. Resultatet av detta har blivit att kvinnor har förpassats till familjens privata sfär. Historiskt sett har liberalfeministerna kämpat för utbildning åt kvinnor, för lagliga rättigheter och inte minst för rätten att delta i allmänna och politiska val, det vill säga rösträtten.³⁵ Det som utmärker liberalfeminismens syn på kön är att män och kvinnor i grunden är lika. Med detta menas att de båda könen delar en grundläggande mänsklig natur som kännetecknas av förnufts kapaciteten. Det är just likheten i förnufts kapaciteten som borgar för lika tillgång till medborgerliga rättigheter. Idén om könen likhet uttrycks i tidiga liberalfeministiska texter, men är kanske än mer dominerande i samtida argumentation om jämställdhet.³⁶

Trots att det har skett relativa framgångar som tycks ha skett för liberalfeminismens politiska mål så går det att finna en paradox i det hela och liberalfeminismen har kritiserats, inklusive avsaknaden av en djupare mekanism för varför kvinnor förtrycks.³⁷ Normativ dualism hänvisar till uppfattningen att tänkandet bygger på motsättningen mellan kvinnor och män, där manligt tänkande är normen och centrum, medan det kvinnliga tänkandet är sämre. Faktum är att kvinnor måste hävda att de är rationella, så att de kan komma in i tankevärlden och rationaliteten. Detta kommer bara att leda till att perspektiven för kvinnligt och manligt tänkande stärks, och kvinnor fortsätter att vara underlydande.³⁸ Liberalfeminismen har också kritiserats för att inte ta hänsyn till klasskillnader eftersom den anses fokusera på vita medelklasskvinnor och inte inkluderar kvinnor av andra kulturer samt att den bortser från sexualitetens betydelse för maktförhållandet mellan könen trots att tidigare liberalfeminister protesterade mot kvinnors sexuella situation är detta någonting som liberalfeminismen teoretiska traditioner inte tagit fäste vid.³⁹

³⁵ Gemzöe, Lena, s. 34

³⁶ Ibid s. 41

³⁷ Ibid s. 45

³⁸ Ibid s. 46

³⁹ Ibid s. 47

4.3 Radikalfeminism

Radikalfeminismen hävdar att kvinnor är förtryckta i kraft av sitt kön och att kvinnoförtryck är den mest utbredda och grundläggande formen av förtryck. Utgångspunkten är kvinnors egna erfarenheter – radikalfeministisk teori är en teori om kvinnors position i världen, utformad av och för kvinnor. Radikalfeminister utmanar liberalfeminismens betoning på en kamp för att uppnå positioner och rättigheter i den offentliga världen och pekar i stället på förtrycket av kvinnor i det som liberalismen sett som en privat sfär. Detta förtryck yttrar sig i form av mäns kontroll av kvinnor i familjen, i sexuellt förtryck inom och utom familjen, i kvinnomisshandel och kvinnoförakt.⁴⁰ Radikalfeminismens största fiende är patriarkatet, denna term betecknar ett samhällsligt system som bygger på mäns dominans över kvinnor och enligt radikalfeminismen har alla män fördelar av att vi lever i ett patriarkat då det som män ger dem makt över kvinnor.⁴¹ Kvinnor hålls nere med hjälp av våld eller hot av våld och kvinnor ses som sexuella varelser. Det sexuella förhållandet mellan män och kvinnor är endast ett uttryck för mäns maktutövning.⁴²

Det har framkommit kritik även mot radikalfeminismen – en punkt för kritik är den radikalfeministiska inställningen till män, detta då radikalfeministerna hävdar att kvinnoförtrycket inte upprätthålls av orättvisa lagar eller ekonomiska strukturer utan det upprätthålls av män. Män som grupp har ett intresse av att kvinnor är underordnade, någon form av manlig makt. Detta är någonting som kritiserats flera gånger då det finns många män som inte alls är överordnade i förhållande till kvinnor utan snarare kan befinna sig i en underordnad ställning till vissa kvinnor.⁴³ Den stereotypiska bilden av mansrollen hindrar män från att utveckla alla delar av sin personlighet, även om det finns en makto-balans mellan kvinnor och män så finns det också förhållanden mellan könen i vårt samhälle som bygger på ömsesidig respekt och inte på en ensidig exploatering av kvinnan. Det finns många män som faktiskt inser att de skulle tjäna på att sexismen försvann och deras möjliga stöd till feminismen bör uppmuntras, inte avvisas.⁴⁴

⁴⁰ Gemzöe, Lena, s. 48

⁴¹ Ibid s. 49

⁴² Ibid s. 50

⁴³ Ibid s. 58

⁴⁴ Ibid s. 59

4.4 Metod

Kvalitativa studier bygger på en forskningsstrategi där tonvikten oftare ligger på ord än på kvantifiering vid insamling och analys av data. En kvalitativ forskningsstrategi är induktiv, tolkande och konstruktionistisk till sin art. En *induktiv* syn på förhållandet mellan teori och praktik – teorin genereras på grundval av de praktiska forskningsresultaten.⁴⁵ Det finns även en *kunskapsteoretisk* ståndpunkt, som brukar beskrivas som tolkningsinriktad eller interpretativistiskt, vilket betyder att tyngden (till skillnad från den naturvetenskapliga modell som tillämpas inom kvantitativ forskning) ligger på en förståelse av den sociala verkligheten på grundval av hur deltagarna i en viss miljö tolkar denna verklighet. En *ontologisk* ståndpunkt beskrivs som konstruktionistisk, vilket innebär att sociala egenskaper är resultatet av ett samspel mellan individer och inte av företeelser som finns ”där ute” och som är åtskilda från dem som är inbegripna i konstruktionen av dem.⁴⁶

I detta arbete kommer en kvalitativ innehållsanalys att agera som ramverk. Innehållsanalys kan användas både kvalitativt och kvantitativt – även induktivt eller deduktivt. Vilken som kommer att användas beror på syftet med studien. Syftet med denna metod är att möjliggöra en komplex beskrivning av fenomenet och att analysen resulterar i termer eller kategorier som beskriver fenomenet, i detta fall mäns våld mot prostituerade, forskaren gör ett val mellan "koncept" eller "kategori" och använder sedan en av dem.⁴⁷ Valet som gjorts inför detta arbete är en kvalitativ analys och kommer att analyseras utifrån olika kategorier som är sammankopplad med min teori för att kunna få en djupgående förståelse.

Då materialet är från två olika länder kommer även en komparativ metod att tillämpas, det innebär att man tillämpar mer eller mindre identiska metoder för ett studium av två olika och kontrasterande fall, i detta fall Sverige och Nederländernas regleringar på prostitution. Desig-

⁴⁵ Bryman, Alan. 2008, Samhällsvetenskapliga metoder, Liber AB, Stockholm, s. 340

⁴⁶ Bryman, Alan, 2008, s. 341

⁴⁷ S, Elo, H, Kyngäs, “The qualitative content analysis process”, Journal of Advanced Nursing, 2008, Vol 62 (1), s. 108–109

nen inrymmer också en jämförelselogik genom att den förutsätter att vi kan få en bättre förståelse av en viss social företeelse om vi jämför denna utifrån två eller fler motsatta, eller olikartade, fall och situationer.⁴⁸ Komparativa studier ska inte uppfattas som att de enbart handlar om jämförelser mellan länder, utan jämförelsens logik kan tillämpas på många olika situationer. En komparativ design kan även användas i samband med en kvalitativ forskningsstrategi. I så fall antar designen formen av en multipel fallstudie, eller en så kallad flerfallsstudie.⁴⁹ För detta arbete kommer den komparativa metoden att ta fram de likheter och skillnader som går att finna i de olika materialen angående prostitution i Sverige och Nederländerna. I samband med den kvalitativa innehållsanalysen där teman kommer att plockas fram ur de två materialen kommer den komparativa metoden att visa på likheter och skillnader under dessa teman.

⁴⁸ Bryman Alan, 2008, s. 80

⁴⁹ Bryman, Alan, 2008, s 82f

5 Undersökning – den lyckliga horan

Undersökningen är uppbyggd efter innehållsanalysverktygen och nyanserar och delar alltså upp texten i mindre delar för att kunna få fram den viktigaste informationen med hjälp av olika nyckelord. Dessa nyckelord har utvecklats till tre teman som kommer att vara stommen för denna undersökning. Alla tre teman analyseras därefter utifrån den radikalfeministiska och liberalfeministiska teori som tidigare valts ut under avsnitt 6 ”Analys och slutsats”. Valet av dessa tre teman var sådant jag hittade i materialet från båda länderna. De relaterar också till syftet med denna uppsats för att kunna få svar på frågeställningen. Detta kapitel kommer alltså att presentera mitt primärmaterial där det kommer att analyseras utifrån teman som funnits i de två materialen. De teman som kommer att presenteras är stigmatisering, risken att utsättas för våld samt särskilt utsatta grupper. Vidare har en komparation av de två materialen gjorts som resulterat i ett antal skillnader och likheter av de två regleringarna i Sverige och Nederländerna.

5.1 Stigmatisering

Det första temat som presenteras och som går att finna i båda materialen är stigmatisering. Stigmatisering innebär att det avser en grupp som anses avvika från normen och har lågt socialt värde och som då pekats ut och förknippas med negativa stereotyper. Detta kan leda till sämre behandling och diskriminering, som i till exempel arbetslivet eller sjukvården. De som stigmatiseras känner ofta skam, vilket kan få dem att dölja sina problem eller undviker att söka hjälp.⁵⁰ I intervju och enkätstudierna som genomfördes inför både det svenska och nederländska materialet är stigmatisering någonting som lyfts av både svenska och nederländska prostituerade. I rapporten ”Prostitution och Människohandel” förmedlas det att färre än hälften av de som svarade på enkäten upplevde att deras hälsa var god – vilket är resultatet av våldsutsatthet och stigmatisering. Vidare förmedlar dem att många upplever även en oro kopplad till den egna hälsan och säkerheten i relation till

⁵⁰ Folkhälsomyndigheten, Minska stigmatisering kopplat till psykisk ohälsa, folkhalsomyndigheter.se, <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/att-minska-stigma/> Publicerad 12/1/2020, hämtad 26/12/2021

att sälja sex, såväl som en oro över att bli dåligt bemött av både myndigheter eller familjen, vänner och bekanta.⁵¹ I rapporten ”Sex Work, Stigma and Violence” förmedlar författarna hur stigmatisering har en stor inverkan på hur prostituerade i Nederländerna agerar och blir behandlade. För många prostituerade är stigma själva nyckelmotivet till varför de väljer att försöka vara anonyma – trots att det är ett lagligt arbete – och hålla sitt arbete dolt så gott det går för att undvika att de blir utsatta för våld. De är även mycket vanligt att de undviker att avslöja sitt yrke till sin bank eller försäkringsbolag på grund av rädslan att bli nekad olika tjänster. Prostituerade från Nederländerna hävdar att så länge som vänner, familj, grannar eller byråer är omedvetna om att de ägnar sig åt sexarbete kan de inte fördöma eller utesluta dem. Stigmatiseringen av prostitution medför dock risker och gör att de prostituerade får ett mindre skyddsnet och känner sig mindre säkra då nästan ingen är medveten om deras arbete.⁵²

I rapporten ”Prostitution och Människohandel” förmedlar jämställdhetsmyndigheten att många personer som har erfarenhet av att verka inom sexindustrin har delat med sig av erfarenheter av stigma, diskriminering och utanförskap vilket resulterar i känslor av skuld och skam. Detta i sin tur innebär att prostituerade undviker att söka stöd då de är rädda för att bli behandlade annorlunda eller dåligt vilket resulterar i ökad sårbarhet.⁵³

5.2 Risken att utsättas för våld

Med avstamp i de två primärmaterialen har det visat sig att prostituerade är en utsatt grupp som utsätts för våld och hot, i rapporten ”Sex work, Stigma and Violence” har ett flertal undersökningar gjorts som visar det våld som prostituerade utsätts för. Författarna från denna rapport har delat in våldet i olika kategorier, så som fysiskt våld, psykiskt våld, sexuellt våld samt ekonomiskt våld. Under ett år hade 60 % av de prostituerade som medverkade i denna studie upplevt fysiskt våld, 78 % av dem sexuellt våld, 58 % ekonomiskt våld och 93 % känslomässigt våld. Totalt 97 % av de tillfrågade i denna forskning upplevt någon form av våld och stigma de senaste tolv månaderna.⁵⁴ Denna studie visar att våld

⁵¹ Jämställdhetsmyndigheten, 2021, *Prostitution och Människohandel*, Rapport 2021:23, https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/files/2021/09/Prostitution-och-manniskohandel-2021-23_2.pdf s. 17

⁵² Soa Aids Nederland - Aidsfonds, 2018, *Sex Work, Stigma and Violence*, https://www.nswp.org/sites/default/files/sex_work_stigma_and_violence_in_the_netherlands_reportdigital.pdf s. 4

⁵³ Jämställdhetsmyndigheten, 2021, *Prostitution och Människohandel*, s. 18

⁵⁴ Soa Aids Nederland, 2018, *Sex Work, Stigma and Violence*, s. 18

inte bara behöver innebära det fysiska våldet som kan antas vara det människor tänker på när dem hör våld. Prostituerade är alltså utsatta för olika sorters våld som skadar på olika sätt. När det kommer till det svenska materialet, "Prostitution och Människohandel" är våld en aspekt som även här tas upp. Dock är det inte lika utvecklat som i "Sex work, Stigma and Violence". Det svenska materialet är mer blygsamt gällande studier i våldet som prostituerade upplever och benämner det mer i förbifarten och ser snarare våld som en bakom liggande faktor är kvinnor börjar att prostituera sig, att det är en form av självskadebeteende. I "Prostitution och Människohandel" förmedlar jämställdhetsmyndigheten hur över 80 procent av de svarande i enkäten som skickades ut att 80% av de som deltog uppgav att de hade blivit utsatt för påtryckningar eller brott i samband med sex mot ersättning. En stor andel av dem som sålt sex uppger även att de har erfarenheter av gränsförskjutningar, tvång och olika typer av våld.⁵⁵ Dock uppges inte vilken typ av våld som de prostituerade hade blivit utsatta för. Detta blir problematiskt då som nämnt ovan ser att det finns många olika typer av våld.

Det är intressant att se vilken vikt de två olika länderna lägger på faktorn våld. Det finns en stor risk att bli utsatt för våld oavsett om prostitution är legaliserat eller inte. Intressant blir det även då detta resulterar i ett väldigt stort mörkertal, att prostituerade inte vågar kliva fram eller känner att det kommer göra någon nytta. Jag tror även det dessvärre finns någon form av överliggande mentalitet som gör att det är svårt för många att förstå vart gränsen för till exempel våldtäkt går när det gäller en människa som tar emot pengar för sex.

5.3 Särskilt utsatta grupper för våld och prostitution

Vem är det som säljer sex i Sverige? I "Prostitution och Människohandel" redovisar jämställdhetsmyndigheter över hur det finns särskilt utsatta grupper av människor som riskerar att hamna i prostitution. Till denna grupp hör migranter och ensamkommande barn, människor som är beroende av att sälja sex för att kunna försörja sig, personer med en

⁵⁵ Jämställdhetsmyndigheten, 2021, *Prostitution och Människohandel*, s. 17

missbruks- eller beroendeproblematik samt människor med intellektuella funktionsnedsättningar eller neuropsykiatriska funktionsvariationer är några grupper som är överrepresenterade inom olika målgrupper.⁵⁶

Det är väldigt vanligt att många migranter som utsätts för människohandel även utsätts för sexuell exploatering i kombination med tiggeri, arbetskraftsexploatering eller exploatering för kriminell verksamhet.⁵⁷ Jämställdhetsmyndigheten lyfter även hur utbredd prostitutionen i Sverige är idag och tar då avstamp i Folkhälsomyndighetens senaste befolkningsstudie från 2017 där 1,5 procent av kvinnorna uppgav att de någon gång hade tagit emot ersättning för sex.⁵⁸ Kollar man då närmare på hur det ser ut i de särskilt utsatta grupperna är andelen avsevärt högre än bland befolkningen i stort. Det visade sig att 24% av kvinnliga interner inom Kriminalvården hade tagit emot ersättning för sex, 11% uppgav även att de hade blivit utsatta för människohandel. Inom LVM-vården uppgav var tredje kvinna som vårdades 2018 vid Statens institutionsstyrelse att de någon gång sålt sex för ersättning. När det gäller barn och unga inom LVU-verksamheten uppgav 13% av flickorna att de hade haft sex i utbyte mot ersättning och 70% av dessa barn och unga berättade att det hade hänt mer än en gång.⁵⁹ Ytterligare en stor andel av de som befinner sig inom prostitution i Sverige utgörs av migranter – dock är detta grupper som inte nås av befolkningsstudier.⁶⁰

De utsatta grupperna i Nederländerna hör även här till migranter men en stor del är även de som blivit utsatta för sextrafficking, alltså människohandel med avsikt att personen i fråga ska sälja sex. I samband med att bordellförbudet hävdes skärptes artikel 273f i brottsbalken som handlar om människohandel och som förbjuder alla former av tvång, våld, utpressning, bedrägeri eller missbruk med avsikt att utnyttja någon som arbetar inom prostitution. Det förbjuder även att man ska kunna dra nytta av någon som är inom prostitution under påtvingade förhållanden.⁶¹ Att häva bordellförbudet innebar även att prostitution blev erkänd rent juridiskt som arbetskraft och sedan dessa har människor från alla olika länder som är medlemmar i Europeiska unionen kunnat arbeta med prostitution

⁵⁶ Ibid s. 17

⁵⁷ Jämställdhetsmyndigheten, 2021, s. 7

⁵⁸ Ibid s. 15

⁵⁹ Ibid s. 15

⁶⁰ Ibid s. 15

⁶¹ Soa Aids Nederland, 2018, *Sex Work, Stigma and Violence*, s. 10

lagligt i Nederländerna på samma villkor som de holländska kvinnorna. Dock gäller inte detta kvinnor som kommer ifrån länder utanför EU. Under den holländska ”Alien Employment Act” är prostitution det enda arbetet i Nederländerna som förbjuder utläningar.⁶²

Man kan tänka sig att detta är en anledning till att man vill minska människohandeln och kvinnor som tvingas in i prostitution – det blir dock paradoxalt att det bara gäller kvinnor som kommer utanför EU. Det finns ingenting som säger att om man kommer ifrån EU att man då är där frivilligt och faktiskt vill jobba som prostituerad. Risken att inte våga söka hjälp och att jobba utan tillstånd ökar risken att bli utsatt för våld och stigmatisering. Det samma gäller i Sverige och alla de migranter som tvingats in i prostitution, oavsett om det är påtvingat av någon annan eller att det är en ekonomisk aspekt som gör att de blir tvingade att sälja sex för pengar. Även här är stigmatiseringen hög och många vågar inte söka sig till polisen för hjälp då många inte är medvetna att det faktiskt är lagligt att sälja sex i Sverige och att det finns hjälp att få.

5.4 Likheter och skillnader

I det material som undersökts finns det både likheter och skillnader angående prostitution i Sverige och Nederländerna. Den största skillnaden är att Nederländernas stora faktor är att prostitution ses som ett arbete – det finns fackförbund, man betalar skatt och kan använda sig av tjänsten ”personliga tjänster” för att skydda sin integritet.⁶³ Där den svenska bilden av prostitution ses som våld mot kvinnor.⁶⁴ Dessa möjligheter finns inte tillgängliga för svenska prostituerade, trots att den svenska lagen innebär att det inte är olaglig att sälja sex finns det inte heller något ekonomiskt skyddsnät för dem kvinnor som faktiskt gör det.⁶⁵ Dock erbjuder den svenska modellen att prostituerade har rätt till stöd och hjälp för att kunna ta sig ur prostitutionen.⁶⁶

⁶² Ibid s. 11

⁶³ Soa Aids Nederland, 2018, Sex Work, Stigma and Violence, s. 11

⁶⁴ Jämställdhetsmyndigheten, 2021, s. 40

⁶⁵ Unizon, 2015, Porr och prostitution, Stockholm, s. 16

⁶⁶ Unizon, 2015, s. 37

En annan skillnad är hur den svenska prostitutionen är mycket utbredd på internet och är det stället där både den som köper sex och säljer sex tar kontakt med varandra. I kartläggningen för jämställdhetsmyndighetens rapport identifierades 32 olika webbplatser som uttryckligen marknadsför försäljning av sexuella tjänster. Kartläggningen visar även hur kontakt ofta tas via sociala medier såsom Tinder, Instagram, Snapchat, Tiktok och Onlyfans.⁶⁷ Detta är något som skiljer sig stort från Nederländerna då prostitutionen där är väldigt öppen och tillgänglig då det finns bordeller och kvarter där prostituerade lagligt kan verka.⁶⁸

⁶⁷ Jämställdhetsmyndigheten, 2021, s. 18

⁶⁸ Soa Aids Nederland, 2018, Sex Work, Stigma and Violence, s. 10

6 Analys och diskussion

I detta kapitel kommer föregående undersökning att analyseras utifrån min teori som tar avstamp i liberalfeminismen och radikalfeminismen. Diskussion och argument kommer löpande att följa med i analysen och sedan avslutas med en sammanfattning och slutsats. Frågeställningen för detta arbete kommer även den att behandlas för att kunna komma fram till ett resultat. Tillvägagångssättet kommer att bestå av de tre teman som plockades ut under undersökningens gång – **stigmatisering, risk för våld** samt **särskilt utsatta grupper för våld och prostitution**. Med hjälp av dessa tre teman, tidigare forskning och teori kommer analysen syfta till att besvara frågeställningen ”*Hur påverkas prostituerade av de rådande regleringarna i Sverige och Nederländerna? Vilka likheter och skillnader går det att finna?*” samt öppna upp för diskussion.

6.1 Analys och diskussion

Enligt den radikalfeministiska teorin kan existensen av prostitution ses som en symbol för mäns makt över sexualiteten. Prostitution är ett uttryck för en patriarkal sexuell ordning samtidigt som den legitimerar denna ordning eftersom själva existensen av prostitution utför ett slags offentligt erkännande av att män som grupp har rätt till kvinnors sexualitet. Dock har kriminaliseringen av köpet av sexuella tjänster i Sverige har blivit ett resultat av att en feministisk analys av prostitution har fått gehör.⁶⁹ Det liberalfeministiska perspektivet utgår från samma grund som liberaler, liberalfeminismen inriktar sig på kamp och argumentation för att kvinnor ska få tillgång till den offentliga, politiska sfären på samma villkor som män. Liberalfeminismen tror på att påverka attityder som

⁶⁹ Gemzöe, Lena, 2019, sida 99f

medel för att upphäva kvinnors underordnad och alla människors lika värde.⁷⁰ Liberalfeminismen kämpar för kvinnors rätt till alla yrken⁷¹, detta gör att prostitution kan jämföras med andra typer av arbeten. Liberalfeministerna ser dock att det finns en viss problematik med prostitutionsfrågan då det finns en uppdelning i samhället som gör att prostituerade antingen ses som offer och saknar verksamma faktorer eller att prostituerade är symbolen för samhällets moraliska förfall då en människa med god moral inte aktivt kan välja att jobba som prostituerad.⁷² Detta i sin tur kan resultera i att prostituerade inte ses som människor och att deras mänskliga rättigheter blir förbisedda vilket visar sig genom stigmatisering, våld och utanförskap.

Skulle man tilldela Sverige och Nederländerna varsin strömning av feminism är det tydligt att den liberalfeministiska teorin går i linje med hur Nederländerna ser på prostitution, framför allt när det kommer till att se prostitution som ett legitimt yrke och att man som kvinna har rätt till sin kropp och de yrke man vill ha. Liberalfeminismen hävdar att prostitution bör avkriminaliseras och att prostitution bör behandlas som vilken annan verksamhet som helst där det sker någon form av transaktion. De vill även normalisera handlingen att köpa sex, och givet det faktum att de flesta prostituerade är kvinnor och köpare är män, kan man klassificera prostitution som ett genusproblem. Problematiken blir därav att prostitution i Nederländerna är att det ska ses som ett arbete och inte som våld mot kvinnor vilket det gör i Sverige.

I Sverige är det den radikalfeministiska teorin som går hand i hand med Sveriges syn på prostitution, inte minst att den visar sig i vår sexköpslag då man ser prostitution som ett verktyg för mäns våld mot kvinnor utan även att det är ett sätt att stoppa prostitutionen på och utnyttjandet av kvinnor är då att försöka ändra mäns beteende och syn på kvinnor i allmänhet. Därmed skiljer sig grundtankarna kring prostitution klart åt i de två länderna. I Sverige är "problemet" med prostitution uppenbarligen ett socialt bekymmer angående jämställdhet och underordningen av kvinnor inom prostitution.

⁷⁰ Gemzöe, Lena, s. 34f

⁷¹ Ibid s. 38

⁷² Zatz, Noah D: "Sex Work/Sex Act: Law, Labor, and Desire in Constructions of Prostitution" i Signs: Journal of Women in Culture and Society 1997, vol 22, no 2. S. 11

6.2 Stigmatisering utifrån radikalfeminism och liberalfeminism

Vad som framkommit från undersökningen är att trots att Sverige och Nederländerna har olika regleringar samt syn för vad som gäller prostitution finns det en hel del likheter samt effekter som går att finna inom båda kontexterna där prostituerade verkar. Trots att det i Nederländerna ses som ett legitimt yrke är det fortfarande en hög nivå av stigmatisering kring yrket, denna stigmatisering gör att det skapar en förnedrande och nedvärderande syn på de kvinnor som befinner sig inom prostitution – oavsett om det är frivilligt eller inte. Om man ska anta att prostitution är något som människor anser att det främst är kvinnor som är involverade i kan man utifrån den radikalfeministiska teorin utgå att det finns en koppling mellan föraktet för den prostituerade och en allmänt nedsättande kvinnosyn i samhället, den radikalfeministiska teorin hade med denna koppling då kunnat säga att det är för att män ser på kvinnor och prostituerade på samma vis, att de är understående männen.

Man kan även koppla ihop detta med Martin Montos forskning som nämnts i tidigare om maskulin rätt – att män anser att de har en underliggande rätt till att ha tillgång till en kvinnas kropp och sex när dem vill. Stigmatiseringen av prostituerade gör att en redan marginaliserad grupp drivs ännu längre in i utanförskap, att vara prostituerad är inget som samhället ser som ”normalt” och prostituerade kan därför ses som ”onormala” av samhället, detta kan kopplas ihop med den radikalfeministiska teorin och dess syn på maktrelationen mellan kvinnor och män. Då samhället enligt den radikalfeministiska teorin är skapad av och för män och kvinnor är underordnade männen hade man då kunnat argumentera för att samhället är manligt och att stigmatiseringen av kvinnor och prostituerade är ett manligt maktdrag.

Utifrån den liberalfeministiska teorin hade man kunnat här kunnat argumentera för att om alla såg prostitution som ett legitimt yrke skulle stigmat kring det inte vara lika stort. Detta hade varit lättare att förankra om undersökningen endast utgick från Sverige, men som nämnts ovan är stigmatisering ett stort problem även i Nederländerna. Detta är någonting jag finner väldigt intressant då Nederländerna har en lång historia av prostitution och sexköp, det är väl förankrat i deras historia och kultur. Trots detta är stigmat

stort. Det problematiska när det gäller stigma är att det främst är riktat mot den prostituerade – inte sexköparen själv. Detta kan ses som en av de patriarkala maktstrukturer som radikalfeminismen pratar om. I den patriarkala världen ses prostitution som något skamligt men det är inte skamligt att köpa sex – för män har ju rätt till sex.

Enligt den radikalfeministiska teorin är det även ett maktuttryck för män att köpa sex, detta är dock någonting som går att diskutera. Radikalfeminismen har lätt för att lägga ansvaret på köparen och männen, detta i sig kan vara bra då det annars är lätt att man skuldbelägger och skamlägger den prostituerade och stigmat ökar ännu mer, men det skapar också en bild av att den prostituerade framställs som ett objekt, är passiv, barnlig och inte vet vad hon håller på med. Det underminerar deras förmåga och blir offerstämplande. Det gäller speciellt dem kvinnor som faktiskt ser prostitution som ett yrke och något som de faktiskt vill jobba med. Maktrelationerna inom sexhandeln och prostitution är mer komplicerade än så. Man hade kunnat argumentera för att det är kvinnan som bär på makten när det handlar om sexköp. Detta då det inte är den prostituerades kropp som säljs utan det är olika tjänster som säljs. Mannen som betalar ges en fiktiv makt medan det är säljaren som bär på den riktiga makten.

6.3 Risk att utsättas för våld utifrån radikalfeminism och liberalfeminism

Som påvisats i den tidigare undersökningen finns det en stor risk att utsättas för våld oavsett reglering. Anledningen till detta, enligt Montos forskning, har det att göra med att män vill förstärka sina manliga privilegier och gör utlopp för detta antingen för att straffa kvinnor som inte accepterar sin underordnade status i samhället eller så kan det även ses som ett försök av en man till att på nytt hävda sin sköra maskulinitet om de känner att de har blivit utmanade. Ett sådant fall hade kunnat vara ifall en prostituerad sa nej till en sexköpare, utifrån ett radikalfeministiskt perspektiv så innebär det alltså att mannen anser att han har rätt till kvinnans kropp och speciellt om det är pengar inblandat, att sexköparen ska få som han vill då han betalat för det, skulle den prostituerade i fråga säga nej skulle mannen bli utmanad på två olika punkter, både makten av att vara en man och makten som kommer med pengar blir ifrågasatt. Detta i sin tur kan kopplas ihop med att en man känner behovet av att förstärka sin manlighet, att visa på skillnaden mellan honom och

henne. Detta kopplat till de stigma som finns kring prostituerade gör att många prostituerade inte anmäler övergrepp eller våldshandlingar. Kontentan av detta blir att det system som blivit etablerat för att skydda kvinnor från mäns våld i stället utvecklas till en sfär där män kan begå våldsbrott utan att någon ens vet om det. Som visades i undersökningen finns det många olika typer av våld som prostituerade utsätts för, detta visar på att oavsett vilken reglering med finns angående prostitution så är det en grupp som faller stor risk för att bli utsatta för olika typer av våld.

Man kan argumentera för att det borde finnas en nolltolerans angående prostitution, att det varken ska vara lagligt att sälja eller att köpa och på så sätt får man stopp på våldet mot kvinnor inom denna sektor. Radikalfeminismen förespråkar Sveriges sexköpslag och hävdar att den förbättrar situationen för prostituerade då de anser att prostitution är förnedrande och att det jämföras med mäns våld mot kvinnor och ett patriarkalt maktutövande.⁷³ Problematiken med detta är dock att prostitution är så pass utbredd i samhället att det inte hade gått att bli av med det helt. Denna bild stärks även när man ser hur prostitutionen har förändrats med tiden och nu även flyttat ut på internet i olika former, både i form av eskortsidor, men även andra oskyldiga appar där män söker kontakt med unga flickor, groomar dem och får dem sedan att utföra sexuella tjänster utan att kanske riktigt förstå att det handlar om prostitution.

Våld mot kvinnor är en stor drivkraft inom den radikalfeministiska teorin, det är en av grundstenarna som radikalfeminister förespråkar om att de vill ska försvinna. En kritik mot liberalfeminismen har varit att våld mot kvinnor inte är något som de tar upp tillräckligt och att den saknar en teori om vad kvinnoförtryckets djupare mekanismer består i och har inte heller kastat nytt ljus över maktförhållandet mellan könen.⁷⁴ Något som radikalfeminismen gjort. En annan kritisk punkt är att liberalfeminismen bortser från sexualitetens betydelse för maktförhållandet mellan könen.⁷⁵ Detta blir problematiskt då man ska analysera mäns våld mot kvinnor då detta inte är någonting som liberalfeminismen tar i beaktning lika mycket som radikalfeminismen.

⁷³ Gemzöe, Lena, s. 100

⁷⁴ Ibid s. 45

⁷⁵ Ibid s. 47

Då risken att utsättas för våld är så pass hög i båda länderna kan man se att det inte har någonting med de olika regleringarna att göra utan att det snarare är ett problem på samhällsnivå som har med kön och makt att göra. Men det behöver inte bara vara utifrån makt som män känner ett behov av att ta till våld, det kan även vara att man känner sig underlägsen kvinnan, att man inte lever upp till den manliga stereotypen och därför på något vis försöker ta kontroll över situationen, det kan även vara ett resultat av att det funnits en brist på kärlek och känslor i personens uppväxt, att samhällets bild av en man ska vara på ett visst vis och detta har resulterat i en emotionell frånvaro. Dessa aspekter i samband med samhällets objektifiering av kvinnor, där kvinnor inte ses som människor, och när den bilden har blivit tillräckligt bekräftad blir det i sin tur en sanning för vissa män som då anser att de ha rätt till att utöva våld mot kvinnor. En annan aspekt kan även vara porrens normalisering av våldssex – kollar man mycket på porr med våldsamma inslag blir även detta normaliserat och någonting som förväntas under sex. Alla dessa olika aspekter kan slutligen även kopplas ihop med kapitalismen och tanken om att har man betalat har man rätt till att göra som man vill.

Det som är intressant är att om man kollar på den statistik som presenterades under ”Tidigare forskning”, där det visade att 97% av 200 prostituerade kvinnor hade blivit utsatta för någon typ av våld, hade detta varit en statistik från 200 kvinnor som jobbade på McDonalds hade det lyfts upp och diskuterats på ett helt annat sätt.

6.4 Särskilt utsatta grupper för våld och prostitution utifrån radikalfeminismen och liberalfeminismen

Inom gruppen för särskilt utsatta grupper var migranter och kvinnor inom kriminal eller LVM-vården några av de grupper som stack ut när det handlade om prostitution. När det gäller migranter är det ofta kopplat till människohandel som sedan leder till sexuell exploatering där kvinnor sedan tvingas in i prostitution. Legaliseringen av bordeller och prostitution i Nederländerna har blivit ett utmärkt sätt för människosmugglare att flyga under radarn, för även om det är lagligt att sälja sex betyder det inte att det löser problemet för kvinnor som tvingas göra det under tvång, det har snarare blivit ett sätt för människosmugglare att gömma sig bakom. Detta kan de göra i Nederländerna då nätverk som smugglar människor har möjlighet att äga bordeller med alla rätta intyg och certifikat som behövs för att sedan tvinga kvinnor att skriva på kontrakt som visar att de jobbar med att

sälja sex fast det sker under tvång då det inte är någonting som syns utåt. Ett resultat av detta är att kvinnor undviker att söka hjälp – dels för att de inte vet hur lagarna ser ut i landet i fråga, att det finns en språkbarriär eller att det lever under hot av hallickar.

Som tidigare nämnt har liberalfeminismen fått kritik för att inte ta hänsyn till klasskillnader eftersom anses fokuserar på vita medelklasskvinnor och inte inkluderar kvinnor av andra kulturer. Detta är ett stort problem då man ser på särskilt utsatta grupper och en så stor del är migranter vilket innebär att dessa personer inte tas till hänsyn till på samma sätt, då Nederländernas lagstiftning går i linje med liberalfeminismen hade man då kunnat dra slutsatsen att detta är en brist i deras samhälle och kultur där migranter inte ses på samma vis som nederländska kvinnor.

Benämningen ”särskilt utsatta grupper” kan dock tyckas vara ett generaliserande begrepp då det finns många olika aspekter som kan skilja sig åt inom de olika grupperna, argument angående särskild utsatthet äventyrar även orsakerna till problemen som de olika grupperna utsätts för i stället för att visa på hur det är maktstrukturer i samhället som skapar den särskilt utsatta situationen. Det kan även innebära att förövarna osynliggörs om man endast fokuserar på de utsatta grupperna. Ytterligare en problematik som dessa grupper möter kan vara misstro från polisväsendet eller sjukvården, detta kan bero både på funktionsnedsättningar och språkbarriärer.

Utifrån radikalfeminismen är alla kvinnor utsatta för ett förtryck just som kvinnor⁷⁶, detta ser inte bara till vita medelklasskvinnor utan även kvinnor utanför västvärlden och andra kulturer. Det som är viktigt är dock att man är införstådd med att vissa kvinnor är utsatta för förtryck på grund av deras hudfärg, religion eller kultur och med avstamp i radikalfeminismen så appliceras ytterligare ett förtryck från männen. Detta gör att redan marginaliserade grupper blir en ännu mer utsatt grupp.

Om man utgår ifrån radikalfeminismens värderingar och synsätt hade man dock även kunnat argumentera för att radikalfeminismen hindrar män från att utvecklas och gör så att män stannar i den stereotypiska bilden av vad en man är och hur han bör agera. Detta

⁷⁶ Gemzöe, Lena, s. 49

i sin tur kan leda till "toxic masculinity" som i sin tur hindrar män från att vara en del av kampen mot prostitution då bilden av män är att de är överordnade kvinnan och att de förtrycker kvinnor med sin makt i samhället och som personer.

7 Slutsats och sammanfattning

Utifrån de tre teman som presenterats och som används i analysen kan man sammanfattningsvis se hur denna undersökning visat hur prostituerade påverkas av de olika regleringarna i Sverige och Nederländerna. Stigmatisering, risken att utsättas för våld och särskilt utsatta grupper för våld och prostitution blev inte bara teman av de båda materialen utan det påvisade även de största likheterna, eller problemen, med att vara prostituerad – både i Sverige och Nederländerna. Efter undersökningen och analysen kan man tydligt se de likheter och skillnader som finns mellan de två länderna vilket gör att frågeställningen ”*Hur påverkas prostituerade av de rådande regleringarna i Sverige och Nederländerna? Vilka likheter och skillnader går det att finna?*” för detta arbete har besvarats.

Genom analysen av dessa två länder kan jag dra slutsatsen att de två förordningarna om prostitution verkar ha både positiva och negativa effekter på kvinnor involverade i prostitution. Den svenska lagen betonar behovet av ett samhälle där ingen ska vara utsatt för sexuellt utnyttjande - därför bör ingen kvinna vara i prostitution eftersom det är en form av våld. Man kan även se att den svenska lagstiftningen har deklarerat prostitution som ett samhällsproblem som måste lösas. En problematik med den svenska lagstiftningen är dock att den tenderar att göra kvinnor inom prostitution till offer då den bortser från de faktum att det faktiskt finns de kvinnor som är involverade i prostitution frivilligt. Speciellt då sexköpslagen är färgad av radikalfeminismen som även den kan infantiliserar och göra kvinnor inom prostitution till offer som inte har någon fri vilja eller som inte vet hur de ska ta hand om sig själv, som jag nämnt tidigare.

Å andra sidan tycks den nederländska lagen vara mer effektiv när det gäller att hantera och föra statistik på de övergrepp som sker mot prostituerade. En anledning till detta kan vara att sexindustrin blivit mer transparent av legaliseringen av att både sälja samt köpa sex. Detta inkluderar dock bara de prostituerade som jobbar på lagliga bordeller och har licenser för att sälja sex. Detta gör att det sker ett stort bortfall i statistiken av dem som verkar inom prostitution olagligt.

En annan tanke som kommit fram under detta arbete är det otillräckliga skydds nätet som finns för prostituerade vilket hade varit intressant att undersöka i framtida forskning. Att en grupp som är så pass utsatt i samhället har så lite att falla tillbaka på är bristfälligt. Hälso – och sjukvården bör utbildas mer inom prostitution för att öka kunskapen angående prostitution för att ha medel att minska stigmat som prostituerade möter. Detta hade kunnat ökat mängden prostituerade att söka hjälp om de behöver utan att de behöver känna en risk att bli bemötta annorlunda eller inte tas på allvar.

Avslutningsvis har det visat att de båda länderna jobbar utifrån jämställdhet – även om de gör det på olika sätt. Det jag tror att den nederländska regleringen missar att ta med i beräkningarna är att prostitution definitivt är en fråga om kön och att det är en industri skapad av och för män. Det är först när man är medveten om de maktstrukturer som finns i samhället som man verkligen kan börja jobba med att uppnå jämställdhet. Oavsett om prostitution är legaliserat eller inte, att det ses som ett jobb eller inte, kommer prostitution aldrig att uppnå samma arbetsvillkor som andra sorters yrke. En stor del av detta är på grund av de stigma som finns i samhället angående sexindustrin och prostitution. De våld som prostituerade utsätts för pratas det inte om på samma vis som om det skulle vara en kvinna utanför prostitution som utsattes för det. Anledningar till detta kan dels vara bilden av att prostituerade inte ses som riktiga människor, att de inte har samma rättigheter eller att det är någonting som kommer med yrket. Det är viktigt att våld mot prostituerade står på agendan av alla olika parter som är involverade i arbetet mot prostitution, det är även viktigt att prostituerade involveras i dessa arbeten för att kunna uppnå den målbild som sätts, att regeringen vet vad som behövs och hur det bör göras för att hjälpa kvinnor inom prostitution.

Referenser

Adolfsson, Kerstin, 2018, "Våldtäktsoffer skuldbeläggs på grund av okunskap", forskning.se, <https://www.forskning.se/2018/11/05/valdtaktsoffer-skuldbelaggs-pa-grund-av-okunskap> Publicerad 5/11/2018, hämtad 27/12/2021

Amnesty, "Sammanfattning av Amnesty Internationals Policy om staters ansvar för att respektera, skydda och uppfylla mänskliga rättigheter för dem som säljer sex", amnesty.se, <https://www.amnesty.se/om-amnesty/amnesty-international-sverige/uttalanden-och-remissvar/uttalande-om-amnesty-internationals-policy-om-staters-ansvar-att-respektera-skydda-och-uppfylla-manskliga-rattigheter-dem-som-saljer-sex/> hämtad 15/11/2021

Amnesty, "Mänskliga rättigheter för de som säljer sex", amnesty.se, <https://www.amnesty.se/om-amnesty/amnesty-international-sverige/uttalanden-och-remissvar/uttalande-om-amnesty-internationals-policy-om-staters-ansvar-att-respektera-skydda-och-uppfylla-manskliga-rattigheter-dem-som-saljer-sex/> hämtad 15/11/2021

Bell, Holly, Busch, Bridget, Noel, Hotaling, Norma & Monto, Martin, 2002, *Male Customers of Prostituted Women*, Sage Publications, <https://sites.utexas.edu/idvsa/files/2019/05/Male-Customers-of-Prostituted-Women-Exploring-Perceptions-of-Entitlement-to-Power-and-Control-and-Implications-for-Violent-Behavior-Toward-Women.pdf>

Bryman, Alan. 2008, *Samhällsvetenskapliga metoder*, Liber AB, Stockholm

Ekman, Ekis, Kajsa, 2011, *Varat och varan: Prostitution, Surrogatmödrarskap och den delade människan*, Leopard förlag

Elo, Satu, Kyngäs, Helvi, "The qualitative content analysis process", Journal of Advanced Nursing, 2008, Vol 62 (1), s. 107–115

Folkhälsomyndigheten, *Minska stigmatisering kopplat till psykisk ohälsa*, folkhalsomyndigheter.se, <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/att-minska-stigma/> Publicerad 12/1/2020, hämtad 26/12/2021

Gemzöe, Lena, 2019, *Feminism*, ScandBook, Falun

Government of the Netherlands, *Prostitution*, government.nl, <https://www.government.nl/topics/prostitution> hämtad 15/11/2021

Jämställdhetsmyndigheten, ”*Sexköpslagen – från kontroversiell lag internationell modell*” <https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/nyhet/sexkopslagen-fran-kontroversiell-lag-till-internationell-modell> Publicerad 14/4/2021, hämtad 15/11/2021

Jämställdhetsmyndigheten, 2021, *Prostitution och Människohandel*, Rapport 2021:23, https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/files/2021/09/Prostitution-och-manniskohandel-2021-23_2.pdf

Lister, Kate, “*Sex workers of prostitutes? Why words matter*”, inews.co.uk, <https://inews.co.uk/opinion/columnists/sex-workers-prostitutes-words-matter-95447> publicerad 5/10/2017, hämtad 1/11/2021

Monto, Martin, 2004, *Female Prostitution, Customers, and Violence*, Sage publications, https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1077801203260948?casa_token=E6mG2lmJSVQAAAAA:2co9m3o3fti189gzw5iOGRuAp1ME_6B-qVlgHjD3m1e-HjnaNXIEs4A2agsRmZ78-Y4fGK6tvqFK

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK, 2010, ”*Sju perspektiv på våldtäkt*”, [https://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/491/nck-rapport-antologi-sju-perspektiv-pa-vald-takt20102.pdf#_utma=1.277065250.1636544812.1637745484.1637750042.7&_utmb=1.2.10.1637750042&_utmc=1&_utmz=1.1637750042.7.7.utmcsr=google|utmccn=\(organic\)|utmcmd=organic|utmctr=\(not%20provided\)&_utmv=-&_utmk=112944388](https://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/491/nck-rapport-antologi-sju-perspektiv-pa-vald-takt20102.pdf#_utma=1.277065250.1636544812.1637745484.1637750042.7&_utmb=1.2.10.1637750042&_utmc=1&_utmz=1.1637750042.7.7.utmcsr=google|utmccn=(organic)|utmcmd=organic|utmctr=(not%20provided)&_utmv=-&_utmk=112944388), Kph Trycksaksbolaget AB

Regeringskansliet, ”*Den svenska sexköpslagen har varit framgångsrik*”, <https://www.regeringen.se/artiklar/2016/10/den-svenska-sexkopslagen-har-varit-framgangs-rik/> publicerad 11/10/2016, hämtad 20/10/2021

Regeringen, enheten för Global Utveckling, 2003, *Strategi för bekämpning av människohandel genom Sveriges internationella utvecklingssamarbete*, <https://www.regeringen.se/contentassets/38e244566a9040ec956e317b8b22f2ce/ud-info---skrift-fattigdom-och-manniskohandel> Elanders Gotab AB, Stockholm

Socialdepartementet, 1995, *Kvinnofrid* (SOU 1995:15) <https://data.riksdagen.se/fil/BDDDB11F7-3335-4EEB-8658-3B5E4211801C>

Soa Aids Nederland - Aidsfonds, 2018, *Sex Work, Stigma and Violence*, https://www.nswp.org/sites/default/files/sex_work_stigma_and_violence_in_the_netherlands_reportdigital.pdf

Sveriges Kvinnolobby, "Global protest mot användandet av termen sexarbetare", sverigeskvinno-lobby.se, <https://sverigeskvinno-lobby.se/global-protest-mot-anvandandet-av-termin-sexarbete/> hämtad 1/11/2021

Unizon, 2015, *Porr och prostitution*, Stockholm

Wijers, Marjan, 2008, *Prostitution Policies in the Netherlands*, [https://documentation.lastra-dainternational.org/lsidocs/Wijers_M_Pros_policies_NL_2008\[1\]\[1\].pdf](https://documentation.lastra-dainternational.org/lsidocs/Wijers_M_Pros_policies_NL_2008[1][1].pdf)

Zatz, Noah D." Sex Work/Sex Act: Law, Labor, and Desire in Constructions of Prostitution" I *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 1997, vol 22, no 2.